

deze kever nodig te zijn om haar soort in stand te houden. Wat is nl. het geval? Die kleine larven leven niet van de plant waaraan ze hangen, doch ze wachten een gelegenheid af om zich vast te hechten aan een bijtje; niet om het diertje zelf kwaad te doen, maar alleen om het te gebruiken als transportmiddel. Het wilde bijtje vliegt naar zijn nest met cellen waarin honig zit. De oliekeverlarven leven nu van deze honig. Komen ze dus op andere insecten terecht dan zullen ze van honger omkomen, wat in de meeste gevallen wel zal gebeuren. Alleen dus als het lot haar gunstig is en ze het wilde bij-wijfje als vliegtuig gekozen heeft zal een triunguline op de juiste basis arriveren en zich te goed kunnen doen aan de honig van deze bij, na eerst het eitje van de bij te hebben opgepeuzeld. Moeder bij sluit na het leggen van het eitje de cel af, terwijl een listige triunguline haar voor geweest is, zich reeds aan het ei te goed doet en zich laat insluiten. Direct verandert het uiterlijk van de larve en nadat ze alle honig opgesoupeerd heeft, verpopt ze zich enige keren waarna tenslotte de imago uit de pop te voorschijn komt. Men begrijpt dat bij zo'n geringe levenskans zoveel eitjes gelegd moeten worden en dat desondanks toch deze kever zo betrekkelijk weinig voorkomt. De naam Oliekever werd afgeleid van het feit dat het dier bij gevaar en aanraking tussen de pootgewrichten een geelachtige vloeistof doet ontwijken. Triunguline noemt men de larven wegens haar drie voetklauwen. Ik meende u deze beschrijving van onze aardige vondst niet te moeten onthouden.

Vogelwaarnemingen op en om de puinhopen in Den Haag

door Jan J. Waldorp, Den Haag

Dwars door Den Haag loopt een lidteken. Eén van de vele, in de oorlog opgelopen. Eens waren daar huizen met tuintjes, en tuinen met villa's. De bezetter deed dat alles verdwijnen en nu zo langzamerhand alle bruikbare stenen uit de ontstane puinvlakten zijn teruggewonnen, zijn daar terreinen ontstaan, die er zo op het eerste gezicht weinig aantrekkelijk uitzien. Je ontmoet er alleen spelende kinderen en mensen, die hun honden eens laten uittrennen, maar geen natuurliefhebbers; die zoeken liever de grootsheid van het strand of de duinen, voorzover nog toegankelijk!

Wanneer je dan je aanvankelijke tegenzin hebt overwonnen en zo'n terrein betreedt, ga je vlug bemerken, dat er nog wel wat te beleven valt, vooral als het voorjaar in aantocht is. Door de ligging ongeveer evenwijdig aan de kust, aansluitend aan parken en verderop aan de duinen, is er een merkbare concentratie van trekvogels.

In de winter van '48-'49 bleven er grote troepen vinkachtigen, vooral kneuen en ringmussen hangen, die zich tegoed deden aan de zaden van de zandkool. Bij helder weer bevolkten ze de talrijke overgebleven puinhopen en koesterden zich in de zon en de door de stenen teruggekaatste warmte. Werd zo'n troep opgejaagd, dan kwam het wel voor, dat ze zich splitste in een deel, dat uitsluitend uit kneuen en een deel, dat uitsluitend uit ringmussen bestond. Haast altijd zijn er een paar graspiepers te vinden, maar ze zijn moeilijk waar te nemen, omdat ze steeds in de dichte begroeiing neerstrijken. Van de talloze trekkers wilde ik een groep van 20 rietgorzen vermelden, die er

begin Februari '49 enige dagen verbleven. Opvallender was de grauwe gans, die in de winter van '46-'47 regelmatig iedere dag neerstreek op enige meters van een blok bewoonde huizen. De bewoners bekogelden hem altijd met stukken brood.

Wanneer hij zich geheel had tegoed gedaan, bleef hij nog wat rondscharrelen in de sneeuw, waarna hij op de wieken ging en verdween over de huizen, richting Afvoerkanaal.

Op een zonnige morgen in Februari nam ik een zwartkopmees waar. Jammer genoeg zweeg de vogel juist, toen ik de zang eens wat beter in me wilde opnemen. Het feit, dat ook de kneuen en ringmussen plotseling opvallend stil waren, deed me daarom eens omhoog kijken. Ik ontdekte het paartje torenvalken, dat altijd even boven de vlakte komt staan; maar meestal weer spoedig naar het nabijgelegen bos van Zorgvliet aftrekt; boven hen kringde rustig een ruigpootbuizerd. Deze roofvogelcombinatie moet de zangvogels blijkbaar nogal geïntimideerd hebben, want ze bleven nog geruime tijd stil, nadat een troep scheldende kauwtjes de buizerd had verdreven.

Tegen April werden de waarnemingen wat minder eenzijdig. Er zat een tijltjaf in de resten van wat eens een parkje was geweest en later kwam er ook een fitis bij. Dat was allemaal nog niet zo bijzonder maar op een goede dag werd mijn aandacht getrokken door een zwart vogeltje. Zo nu en dan trilde zijn van onder roestige staartje snel op en neer. Op de vleugels twee mooie witte spiegels: Een man zwarte roodstaart, zoals je in Limburg niet mooier ziet! De volgende dag zag ik hem weer op dezelfde plek, maar nu met een wijfje. Een week later was er nog een wijfje bijgekomen.

In 1947 had ik eind Maart ook eens een zwarte roodstaart gezien in de waterleidingduinen maar daar bleef het voor dat jaar dan ook bij. Nu zouden de zwarte roodstaarten zich toch werkelijk vestigen: ze scharreiden veel tussen de pannen van een vervallen onbewoonde villa; je kon ze er altijd met zekerheid aantreffen. Weer een week later, het zal toen midden April geweest zijn, hoorde ik het vertrouwde liedje in een geheel andere hoek van het terrein. Snerpnd kraste het inleidende: krts krts krts . . . en vol klonk het slot: dzi dzi dzi dzi! Tot mijn verwondering bleek het echter niet het mooie mannetje, dat mij al bekend was. Dit mannetje was bepaald lelijk vaal grijs en vertoonde geen witte vleugelspiegels. Ondanks dat was hij brutaal genoeg om het andere mannetje in zijn territorium op te zoeken en naar de wijfjes te fluiten. Gevechten bleven niet uit. Aanvankelijk had de geheel uitgekleurde man de overhand, maar later zag ik, dat de jongeling (want daar houd ik het vale mannetje voor) er toch in geslaagd was een wijfje mee te tronen, naar de puinhoop, die hij als zijn domein beschouwde.

Inmiddels had zich in een andere steenhoop een tapuitenpaartje gevestigd vlak bij een pol weelderige muurleeuwenbek en waren er nog twee paartjes zwarte roodstaarten komen opdagen. Bij deze voor de duinstreek nogal opmerkelijke concentratie van zwarte roodstaarten voelde de gekraagde zich blijkbaar niet erg op zijn gemak; ik kon slechts twee paartjes waarnemen.

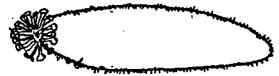
Daar de zwarte roodstaart een echt bergvogeltje is (plaatselijk zijn ze m.i. algemener dan huismussen!) is het begrijpelijk, dat de puinhopen hen aangetrokken hebben. Op grond van eigen waarneming geloof ik, dat ook buiten het kleine terrein, dat ik regelmatig bezocht, ettelijke paartjes in de verwoeste stadsdelen gebroed hebben. Vóór 1949, is voor zover ik weet in en om Den Haag geen broedgeval geconstateerd, althans niet in de laatste jaren.

In September was de zwarte roodstaarten-stand met talloze jongen verrijkt; soms zag je er wel een tiental bij elkaar! Hoe zal deze invasie dit jaar verlopen? Wanneer meer mensen zich voor onze verwoeste stadsdelen gaan interesseren zouden de gedragingen van dit aardige vogeltje wellicht wat beter bekend worden. Trouwens, ook zonder de zwarte roodstaart blijven de terreinen nog altijd de moeite waard. Wat denkt u bijvoorbeeld nog van een kleine bonte specht? En van een boomkruiper, die tegen de onbegroeide bakstenen gevel van een huis opkruipt?

Stekelhuidigen (III)

door A. Mulder en J. v. d. Assem, Rotterdam

Met tekeningen van de schrijvers

Zeekomkommer, schematisch

Na onze vorige artikelen rest ons thans nog iets te vertellen over twee groepen, nl. de Zeeëgels of Echinoidea en de Zeekomkommers of Holothuroidea.

Wat de eerste groep betreft, kunnen we al direct een onderscheid maken tussen twee typen: bolvormige (Regularia) en meer afgeplatte hartvormige (Irregularia). Wanneer we ons een eenvoudige voorstelling willen maken van de regulaire zeeëgels, dan moeten we daartoe in gedachten de armen van een gewone zeester met de punten naar elkaar toebuigen, zó, dat de ambulacraalvoetjes aan de buitenzijde blijven. Deze natuurlijk veel te simpele voorstelling heeft het grote voordeel, dat ze ons duidelijk doet inzien, dat de zeeëgel in wezen evenals de zeester nog steeds vijfstralig symmetrisch gebouwd is. Mond en anus liggen tegenover elkaar, resp. aan de onder- en bovenzijde van het lichaam.

De stap, om van een bolle tot een hartvormige zeeëgel te geraken, lijkt groter, dan ze is. We hebben hier te maken met een verschuiving van de anus, die zo ver kan gaan, dat mond en anus aan dezelfde zijde van het lichaam komen te liggen. Indien we ons nu nog voorstellen, dat tegelijk met deze verschuiving een afplatting heeft plaatsgevonden, een gevolg van de leefwijze van het dier (deze zeeëgels leven nl. ingegraven in de zeebodem), dan hebben we daarmee een idee gekregen van een irregulaire zeeëgel.

Van de mond naar de anus lopen een vijftal radiaire groeven, waarin de ambulacraalvoetjes geplaatst zijn. Evenals dit bij de zeester het geval is, staan deze in verbinding met een inwendig watervaatstelsel. Dank zij deze voetjes is het dier in staat, zich voort te bewegen. De voetjes worden daarbij belangrijk geholpen door de stekels, waaraan het dier zijn naam ontleent. Deze stekels bezitten een gewrichtsknobbeltje, waarmee ze aan het uitwendig kalkskelet zijn verbonden en waaraan ze tevens hun voor de voortbeweging noodzakelijke beweeglijkheid ontleenen. (Zie tekening.)

Een ingewikkeld apparaat, dat vermelding verdient is de zg. lantaarn van Aristoteles. Dit is een gecompliceerd samenstel van spieren en kalkplaatjes, waarmee het dier het hardste voedsel kan fijnmaken. De eigenaardige naam vindt zijn oorsprong in het feit, dat reeds Aristoteles dit kauwapparaat heeft opgemerkt en beschreven.

In het algemeen leven de dieren van afval en detritus, maar ook van levend dierlijk zowel als plantaardig materiaal. De veronderstelling, dat bepaalde zeeëgels in staat zouden zijn dode vissen te consumeren, zó, dat zelfs van